

Nepodpisani se dopisi ne šalju. Pripisana se pisma, oglašaji itd. tiskaju po običnom cijeniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozima. Novici se šalju poštarzkom napunicom (naspego postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list ne dodje na vrijeme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana upiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na ciele-
nom arku, osim 2. februara, 6
aprila, 11. maja, 1. junija, 29
junija, 2. nov. i 28. dec.
Netakani dopisi se nevrtaču.

Nebijegovani listovi se ne-
primaju. Predplata s poštarinom
stoji 5 for., za seljake 2 for.
na godinu. Razmjerno for. 2 1/2
i 1 za pol godine. Izvan care-
vica više postarina.

Na malo jedan broj 5 nč.
Uredništvo nalazi se u ulici
Farneto broj 14.

„Slogom rasta male stvari, a nezloga avo pokvari.“ Sar. pol.

Odgovorni urednik i izdavač Mate Mandić.

Tiskara konsorcija lista „Edinost“ ulice Carintia br. 12 u Trstu.

Našim izbornikom, Hrvatom i Slovincem u Istri!

Ima već punih šestnaest godina, što nas neke birate u sabor. U tih šestnaest godina skusili smo groznih, nečuvanih stvari.

Osobito burna bila je godina 1895. Izvan sabora i u njem bilo je suhlaznijih prizora. Putem u Poreč i u Poreču bili smo — malobrojni, mirni i golouci — napadani i u samoj kući, gdje smo stanovali i na hrani bili. Talijanska gospoda zastupnici nisu htjeli čuti nit u svojem jeziku pozdrava cesarsko-kraljevske vlade; zaključili su, da se ima samo talijanski razpravljati; prosvjedovali su proti dvojezičnim tablam i proti sastavu listina porotnika; te se porugljivo smijali predstavniku cesarsko-kraljevske vlade kad je zagovarao pravedne korake vlade, i tjerali ga »vane«. I njihovi najbolji zagovornici predbacili su njim »malinost i bezumjerenost«. I vladine novine spočitnule su njim, da nemisle nit nečute austrijski, kad neće, da priznavaju ni štnju hrvatsko-slovenske narodnosti u pokrajini, kako to zahtjevaju temeljna načela obstanka naše monarhije.

Sabor bio je odročen pak razpušten. Kod novih izbora proglasivalo se je talijanske kandidate, bivše zastupnike, za umjerene; hrvatsko-slovenske za pretjerane, korenjake — i postupalo prema tomu sa jednim i drugim. Uza sve to izabrase nas u sabor devet, sve nas potpisane.

Već prije izbora, na deseterih sastancih, što smo jih s Vami održavali širom ciele Istre, dali ste nam na volju, da, izabrani, idemo u sabor u Poreč ili ne.

Pošto je Njegovo Veličanstvo, naš cesar i kralj, svojom preinjenjom rješiteljkom 14. septembra 1895., izjavio, da je zaključak saborske većine o jedinom talijanskom razpravnom jeziku nevaljan i neozivotvoriv; pošto su nam najviši predstavnici Njegovoga Veličanstva zajamčili sigurnost života i neometnjenosti porabe hrvatskoga ili slovenskoga jezika u saboru; i pošto smo voljni i željni uvijek sudjelovati kod razprava za dobrobit Vašu i i svega pučanstva Istre, odlučili smo bili ići u sabor i išli smo.

Usljed bjesnećega nevremena i usljed skrajnje ljudske zlobe dne 10. janara 1896. bili smo u Piranu i putem do Kopra izvrgnuti pogibelji života; a u Poreču morali su nas čuvati na svakoj našoj stopi redari i žandari. U saboru nije priznavala saborska većina nit saborski predsjednik podpredsjednika imenovanoga od Njegovoga Veličanstva nit nas ostalih zastupnika; priečila nam većina i predsjednik porabu hrvatskoga ili slovenskoga jezika, te se tako držala i većina i predsjednik zaključka o jedinom talijanskom razpravnom jeziku, uspor tomu, da je taj zaključak Njegovu Veličanstvo proglasilo nevaljanim i neozivotvorivim; a držali su se ga činom također predstavnici cesarsko-kraljevske vlade. Ista saborska većina, uz muk saborskoga predsjednika i povjerenika e. kr. vlade, odobrila je nezakonito i neredovito obavljenu izboru svojih, a uništila je pose samovoljno zakoniti i redoviti izbor obojice zastupnika seoskih občina Voloskoga kotara, te jednoga zastupnika seoskih občina Lošinjskoga kotara, koj bijaše s drugin po istom izbornom činu i istim glasovi izabran.

Mi smo radi takova posve samovoljna i protuzakonita postupka i radi nečovjanja nit Previšnje rješitbe zapustili sabor i Poreč. Gospoda talijanski zastupnici pokazali su odmah za tim, za što su uništili izbor nas trojice, i zašto su i nas ostale bili izručili verifikacionalnomu odboru. Četvorica talijanskih zastupnika seoskih občina izabrali su svoga talijanskoga druga u zemaljski odbor, dočim bi taj izbor bili imali obaviti osmorica nas.

Kod naknadnih izbora bili smo svi tri, koje bijaše većina izključila, opet izabrani u sabor.

Svih nas devet bili smo odlučili, da nemožemo u sabor uz obstojnost, kakve bijahu izvan sabora i u saboru godine 1896.

Išli smo godine 1897. jedva onda, kad su nam najviši predstavnici krunice i opet zajamčili sigurnost osoba i porabu našega jezika. Nego te godine nebijahu moguće nit da sudjelujemo kod razprava. C. kr. vlada imala je dati na znanje, da će se u buduću sabor sazivati ne već u Poreč, nego u Pulu. Bojalo se je, da će radi toga u Poreču nastati takvih izgreda, da u njem neće nam biti obstanka. Ono što nas bijaše tamo, otišli smo, a što nas nebijahu, nismo se tamo odputili.

Išli smo pak godine 1898. u Pulu. Izvan sabornice mogli smo se slobodno kretati, ništa nam se nije dogodilo. U sabornici prezirali su talijanski zastupnici i saborski predsjednik saborskoga podpredsjednika,

našega druga, i nas sve; oni i on, i naručeni ljudi jednoga i drugoga spolu, priečili su nas u porabi našega jezika; bučili su kao izvan sebe, nabijali po tlih i po vratih, žviždali, urlkali, derali se raznim izazovnim pjesmami, psovali nas i grdili najprostačijim naslovima. Sve to podmašali smo dulje vremena mirno, strpljivo. Čaša strpljivosti se je prevršila, kad je saborska većina stvorila dne 10. februara zaključak, da se ima u saboru samo talijanski razpravljati; kad je dakle ponovila svoj zaključak, koj je Njegovo Veličanstvo već 14. septembra 1895. uništilo; kad je nas Hrvate i Slovence i naš jezik u saboru bezpravnim proglasila. Izašli smo iz sabora, i vratili smo se unj, kad je Njegovo Veličanstvo svojom previšnjom odlukom 17. februara proglasilo nevaljanim zaključak većine o jedinom talijanskom razpravnom jeziku; kad nam se je s nadležne strane priobćilo, da je saborski predsjednik stalo obećao, da se prenepristajni prizori prilikom hrvatskih ili slovenskih govora neće ponovljati; i kad je isti saborski predsjednik u javnoj sjednici dne 16. februara izjavio, da je poduzeo mjere, po kojih da je red i mir u saboru osjegurao.

U zatim slijedećih sjednicah lanijske godine mogli smo se uvjeriti, da su sva ta obećanja i sva osjeguravanja na vrbi svrala.

Poglavito predsjednik znađe obećivati kad nas nije svakojaka jamstva; a kad jesmo, glavni je upravo on, koj nas prieči u vršenju naših prava.

Obćinstvo na galerijah je bjesno bučilo kako i prije, a saborski predsjednik bio je još toli smion, da je odnosni divljački postupak opravdao sa »nuždom pučanstva, da dade izražaja svojemu dnevno potpisatomu čurstvu«, te da se je izrazio, da se slobodne razprave nije priećilo.

Kad je obćinstvo bilo hipno zapriećeno bućiti, tad su njegovu ulogu preuzeli talijanska gospoda zastupnici, kojih nesamo da nije opominjao nit korio saborski predsjednik, nego je on sam hrvatsko-slovenske zastupnike često pozivao, da govore u razpravnom talijanskom jeziku, prekidao jih u govorih i činio pri tom posve neumjetne opazke. Interpelacije i predloge, hrvatski ili slovenski mu predane, davao je čitati samo u talijanskom prevodu nit nespomenju, da su to prevodi. Jednu interpelaciju nije čak dao nit u talijanskom prevodu pročitati, jer da radi o njegovom postupku, a on da je odgovoran samo Njegovu Veličanstvu.

Predloge naše, postavljene tečajem razprave, prezirno je posve, kao da nisu postavljene. Hrvatski ili slovenski stavljene molbe ili u obće dopise strankam, vraćao je strankam, jer nisu sastavljeni u razpravnom jeziku sabora. Držao se je načela izražanih u saborskoj sjednici dne 12. februara 1898., po kojih da bijaše, da jest, i da mora ostati jedinom razpravnom jezikom u saboru talijanski jezik; a pozvao se je u sjednici 26. februara 1898. za opravdanje svoga postupka, na sporazumak utavačen s e. kr. radom u zasjedanju 1894.

Prije i posle spomenute Previšnje odluke od 17. februara 1898. priečili su dakle porabu hrvatskoga ili slovenskoga jezika nesamo ljudi na galerijah i talijanski zastupnici, nego i sam saborski predsjednik, te tako direktno proti onaj Previšnjoj odluci radili.

Saborski predsjednik radio je tako po svojih načelih, i pozvao se na sporazumak utavačen sa e. kr. radom. Predstavnici e. kr. vlade su doista pobijali zaključak talijanske saborske većine o jedinom talijanskom razpravnom jeziku, al su se ga činom i oni držali. C. kr. namjestnik, jedan e. kr. namjestnički sarjetnik, te porjerenik e. kr. vlade rabili su u saboru, osim pozdrava kod otvorenja, izključivo talijanski jezik. Posljednji je dapače izričeno rekao, da rabi talijanski jezik, i to s razloga oportunizeta.

Posle takova ustupa u sabor i njegove godine uzgržali sme ipak u saboru ono malo sjednica, što se jih je još tada održavalo.

Sudili smo, da e. kr. vlada nemari hipno, al da će do budućega zasjedanja poprimiti mjere u zaštitu naših, hrvatskih i slovenskih i u obće zastupničkih uzakonjenih prava, u obranu temeljnih državnih zakona i temeljnih načela za obstanak monarhije, na čuvanje nedodirljivosti opetovane Previšnje odluke.

Kad bijasmo ljetos pozvani u sabor, u Kopar, viećali smo dan prije otvorenja, da li da idemo u sabor ili ne, i to što obzirom na mjesto zasjedanja, što obzirom na opisane dosadanje odnošaje u saboru. Odlučili smo, da idemo, kad nam se je na nadležnom mjestu stalnostju izjavilo, da

je pobrinuto za sigurnost osoba izvan sabora, i da bezdvojbena možemo ra-
biti svoj jezik kod razprava.

U prvoj sjednici čuli smo poruku cesura i kralja vlastoručno pod-
pisanu od Njegovoga Veličanstva, koli talijanski, toli hrvatski. Samo ta
činjenica, da je poruka cesura i kralja prispjela saboru i u hrvatskom
izvorniku, pak naglašene ravnopravnosti pojedinaca i naroda, mogla bi
nam bila udahnuti nade, da će i drugi čimbenici priznati ravnopravnost
našu i našega naroda i jezika, al buka kod čitanju te poruke u hrvatskom
jeziku, dala je slutiti, da bi bila izprazna takova nada. Da bijaše naša
slutnja ispravna, morali smo se uvjeriti već u drugoj sjednici.

Gospoda talijanski zastupnici prezreli su nas posve kod svih iz-
bora, kako prvašnjih godina; oni i predsjednik preziru podpredsjednika
kao i do sada. Preziraju nas, a s nami i sav naš narod, kao da nas ni
njega nije, te i za to, da nemožemo iz bližega viditi, kako postupa ze-
maljska uprava, i kako i na što troši novce i našega naroda. Obćinstvo
na galerijama i talijanska gospodu zastupnici htjeli su odmah pokazati, da
je Kopar isto tako talijanski kao Poreč i Pola, i da će i u Kopru prie-
čiti porabu hrvatskoga i slovenskoga jezika košto su prije u Poreču i
Puli. Predsjednik držao se je svoje prakse prvašnjih godina, svojih načela
javno izraženih, svoga sporazumka sa c. kr. vladom. Praznio je doista
galerije poslije opetovanih poziva; al nije opominjao nit zvao na red ne-
pristojno se ponašajućih talijanskih zastupnika, pojačanih sa mladimi
ljudi, koji su žvižgalicama zaglušno živjeli i inače bučili. Na sve to
ponašao se predsjednik kao da nevidi niti nečuje tih ljudi, nezastupnika;
već je pretrgavao i pozivao, da govori talijanski našega govornika slu-
žećega se svojim pravom, utemeljenim nesamo u božjih, nego i u ljud-
skih zakonih, te posvećenim opetovanimi odlukami Njegovoga Veličan-
stva; te vratio molbu jedne slovenske občine s razloga, što nije pisana u
razpravnom jeziku sabora. Za njega, kako i za saborsku većinu, valjan je još
uvijek zaključak o talijanskom jeziku kao jedino razpravnom u saboru,
uspor tomu, da je Njegov Veličanstvo proglasilo taj zaključak ništavnim, i
da je nepravedan i protuzakonit. Saborski predsjednik je pouzdana osoba
c. kr. vlade. Ona nije promjenila svoga dosadašnjega postupka. Službeni
izvještaji o sablažnjivih prizorih u saboru su slabi ili nikakvi.

Postupkom u saboru potiče se na izgrede na ulici, kojih počeci su
se već opazili, i kojih bi bilo moglo nastati tim većih, što koparski „poljani“
nisu zadovoljni sa vladajućom strankom.

Dvie pre sjednice pokazale su, da odnošaji u saboru ostaju stari,
kako bijahu do sada, da se stara, nedostajna igra prvašnjih godina ob-
navlja: da nas i jezik naš, jezik velike većine pučanstva naše pokrajine
Istre, preziru svi, osim Njegovoga Veličanstva našega cesura i kralja.

Te nedostojne igre mi dalje podnašati nemožemo nit
nesmjemo, i mi smo odlučili, da nemožemo u sabor dok ovakvi
odnošaji u njem obstoje.

To Vam ovim dajemo na znanje.

Dugo smo zatezali sa svojom odlukom. Išli smo do skrajne medje
uztrpljivosti, i proti izričitoj želji mnogih Vas. Razmislili smo sve dobro
i razpravili medju sobom, i razvidili, da dalje nemožemo nit nesmjemo.

Nedopušta nam to čast naša zastupnička, čast Vaša poštovani iz-
bornici, čast Vaša čestiti Hrvati i Slovenci Istre, čast Vašega i našega
jezika, kojim se i »Slava u višnjih Bogu« poje, a kamo li, da se u saboru
nebi smjelo njim govoriti.

U cielom dosta dugom nizu godina, što Vas zastupamo, vodila nas
je ljubav do Boga i ljubav do iskrajnjega svoga.

Na temelju božjih, prirodnih i pisanih zakona zagovarali smo prava
Vaša i svega našega naroda i svih nas jezika u crkvi, u školah, u uređih,
u svem javnom življenju.

Nikad nismo zahtjevali kakvih povlastica ili predpravica za naš na-
rod, nego smo uvijek samo za tim išli, da valja, da ima naš narod iste pravice,
koje ima drugi narod pokrajine. Kako su ovim narodom jednake dužnosti
u krvi i u novcu, tako neka njim budu jednake i pravice.

Zauzeli smo se za dignutje poljodjelstva, pri čem nemožemo a da ne-
spomenemo, da je naša zasluga, ako danas neima nesretnoga ezonera.

Nastojali smo, da se urede rieke i odstrane močvare, da se naprave
potrebite ceste, da se digne obrt i trgovina.

Radili smo u obće za duševni napredak i tjelesno blagostanje svega
pučanstva Istre, bez razlike narodnosti, osobite pako za napredak i bla-
gostanje nižih, siromašnih, potištenih razreda pučanstva.

Vladajuća talijanska stranka u Istri pokazala se je i pokazuje se
protivnom svemu tomu.

Ona neće, da znade ništa o ravnopravnosti našega naroda sa drugim
u pokrajini; ona neće, da znade ništa o temeljnih državnih zakonih na-
prama našem narodu, nit o temeljih, na kojih načelno počiva naša
monarhija.

U svem njezinom djelovanju: u uređivanju, crkvenih i školskih
stvarih, pa čak i kod gradnje cesta i uređivanja voda, u ustanovah za
poljodjelstvo, u davanju vjeresija, u postupku sa obćinama, u svem i sva-
čem vodi ju politika, vodi ju političko načelo, da je Istra talijanska
pokrajina, i koliko nije, da takovom mora postati. U nastojanju za oži-
votvorenje toga načela nečaka se služiti se nit najpokvarenijimi osobami,
nit najgudnijimi sredstvi.

Ona neće, da se naš narod nauči čitati i pisati; neće, da se naši
izobrazu. Onu hoće, da se izgubi naš jezik u pokrajini, a tim i naš na-
rod; dakle Vi naši izbornici, Vi svi Hrvati i Slovenci Istre. Ona hoće,
da uništi našu narodnost u pokrajini, da nas sve, koliko nas je Hrvata
i Slovenaca u Istri, potalijani.

Ona kaže, da neima novaca, kad naš puk gdje želi pučku školu,
koja stoji 5 do 6 sto forinti na godinu; a sada hoće ustrojiti talijanski
gimnaziju na nas svih troškove, koju će stojati u jednoj godini 40 tisuća
forinti, i to samo iz prkosa, iz objesti, bez potrebe, samo radi svoga re-
čenoğa političkoga načela, da je Istra talijanska pokrajina.

S njom nisu zadovoljni nit niži razredi talijanskoga pučanstva po-
krajine, nit većina gradskih talijanskih stanovnika, jer nemari nit za
njihovu izobrazbu nit za njihovo blagostanje; nju odsuduju i neki
njemački listovi monarhije, inače njoj prijazni, i čak neki talijanski
listovi Italije; — al s njom rade ruku o ruku razni drugi čimbenici.

Mora doći vrijeme, da se s takovom strankom obračuna. Dignuti
će se i sdružiti stalno svi pošteno misleći proti njoj, kako se već dižu
i družu. U saboru, uz obstojeće odnošaje u njem, nemože njoj se na kraj stati.

Izvan sabora valja dakle za sada raditi za promjenu odnošaja u
saboru, i za poboljšanje stanja svega hrvatskoga i slovenskoga naroda u
Istri. Na to smo zvani mi, koji se nismo nikad nit igdje, gdje smo mogli
očekivati i malo uspjeha, uztezali od rada za naš narod. Na to ste zvani
i Vi naši izbornici, na koje smo se uvijek oslanjali kod našega rada.
Na to ste zvani svi Hrvati i Slovenci Istre. Radi se o obćinstvu i na-
predku našega naroda u ovoj pokrajini, o njegovom bitju.

Uprimo svi svimi našimi silami; nedajmo se nikim nit ničim
prevariti; budimo sviestni svojih prava kao državljani, koji plaćamo davak
u krvi i novcu, kao Hrvati i Slovenci; nezdvajajmo u očajnom stanju,
nego sviestni boljih dana našega hrvatskoga i slovenskoga naroda u proš-
losti, radimo uztrajno svi i svuda za njegovu bolju budućnost.

U našem poštenom radu za poštenu stvar pomoć će nam poštenu,
pomoć će nas braća po krvi i jeziku, pomoć će nas Bog!

U TRSTU, 4. maja 1899.

Zastupnici naroda na istarskom saboru:

Vjekoslav Spinčić, Matko Mandić, Slavoj Jenko, Josip Kompare, Šime Kvirin Kozulić, Dr. Matko Laginja,
Dr. Andrija Stanger, Dr. Matko Trinajstić, Dr. Dinko Trinajstić.

Istriano, koji su donieli pismo predsjednika talijanskoga parlamenta Zanardelli-a na tršćanskoga načelnika Dompieri-n, u kojem onaj prvi među ostalim kaže, da je Italija ponosna na ovdješnje svoje sinove, s kojima da je vezana vezovi krvi itd. Interpelaciju predlaže vladinomu zastupniku. Prihvaćen bijaše predlog, da se ustroje dvie zemaljske stipendije — svaka po 150 for. za djake nautičke škole u Lošinju.

Buduća sjednica urečena je za danas (četvrtak).

Tko će prodati Kastavšćinu? Poznato je, kako su bezdušni ljudi trublili priprostim, da će jih pučka stranka, koja je na upravi obćine, prodati. U istinu govorili su oni bezdušnici prema onoj i reči: ma da ti nereda. Htjeli su sakriti svoje paklene namjere. Zna se, da su već prije tri, četiri godine radili na to, da proda u Kastavsku obalu, i da je samo mužem pučke stranke zahvaliti, što se u istinu prodala nije. I sada već snuju bezdušnici o prodaji Kastavšćine. U oči izbora služe se svakojakimi sredstvi, negdje ovako, drugdje onako. Zvonečanom trube, da će dobiti Lianin, i da će ju moći prodati po miloj volji. Njekom doljnim, bližnjim moru, obećavaju škole, kako su i prije par godina; raznim obećavaju da će u njihovih županijah biti obćinski uređ, da će se graditi, da će imati dobitka. A novac za sve to, da će se uzeti od prodaje Preluke, i u obće morske obale u Kastavskoj obćini. Eto kako bi ti bezdušnici gospodarili, kad bi došli na obćinu: raztepli bi obćinsko imanje, prodati bi ga, kako se je već mnogim njih prodalo njihovo privatno imanje, koje su njim njihovi oteci ili strici namirili. Zlostno je, da ima još ljudi, koji njim vjeruju, koji još do njihove rieči što drže. Oni, koji su raztepli svoju baštinu, još prije bi raztepli obćinsku; a njeki, koji ništa neimaju, imali bi kod prodaje dobitka, dok bi u obće bilo što prodavati.

Dvadesetgodinjen službovanja. Zagrebaškim listovom pišu iz Sieka, da je tamošnji gradski viećnik, g. Fran Steidle, 30. aprila slavio 25-godišnjicu svoga službovanja. Gradjanstvo je priridilo svečaru pred njegovim stanom na večer veliku i sdačenu ovačiju, koju je on u podpunoj mjeri zaslužio. Svečaru su stigli i mnogobrojni brzojavni pozdravi, tako od kr. podžupana, županjskog tajnika, kot. predstojnika, od »Matice Hrvatske«, kojoj je mnogo godina revnim povjerenikom, od načelnika Kastva u Istri, gdje je prije 35 godina tajnikovao itd.

(Tim čestitkam pridružujemo se i mi. Op. uređ.)

Ženska poluzručnica sv. Cirila i Metoda u Miholčićih nije mogla držati u nedjelju glavno skupšćinu, zbog nedostatnog broja članica; s toga se javljaju op. p. n. članicam, da će se skupšćinu obdržavati u nedjelju dne 7. t. m. na 4 sata poslie podne sa istim dnevnim redom. Najjuđnije umoljava se p. n. g. članice, da dođu u velikom broju. Odbor.

Talijanskoj gimnaziji u Pazinu — koja se imade jedva ustrojiti — podielio je — kako javlja ovdješnji »Židovčić« — ministar bogoslovja pravo javnosti. Iz drugih listova doznajemo, da je ministar pozvao zemaljski sabor, da providi za sredstva, kojima će se uzdržavati tu gimnaziju.

U istinu neznamo odakle i zašto na jednom toliko zanimanje od strane e. kr. vlade za tu gimnaziju. Podieljuju njoj pravo javnosti prije nego li je ni ustrojena? Vrag zel i tu prešu — rekao bi naš narod u Istri.

Izjava namjesticnika grofa Goëssa o prenosu istarskoga sabora iz Porčea u Pulu. Kako čitamo u tršćanskim listivih, borovio je e. kr. namjesticnik, g. prof Goëss utorka dne 2. t. m. u Kopru, i to da prisustvuje sjednici odbora deveterice, koji je razpravljao o vladinoj osnovi za prenos istarskoga sabora i zemaljskih ureda iz Porčea u Pulu.

U taj sjednici izjavio je g. namjesticnik koliko sledi:

Vlada smatra korisnim prenos sabora i ureda iz Porčea u Pulu, nu ona neće da bude sudijom u ovom poslu, već pušća slobodne ruke saboru, da odluču kako hoće. Ova izjava da će se možda komu činiti opriečnom s tim, što je vlada predložila spomenutu osnovu. Nu sadašnja vlada neslaže se sa bivšom vladom Badeni-ena, koji je hotio taj prenos pod svaku cijenu. Da opravda sazov sabora u Pulu, osobito pako činjenicu, da je prof Badeni samovoljno u carsku odluku uvrešio stavak, da će se unapried suzavati sabor u Pulu, morala je sadašnja vlada predložiti osnovu za prenos. U ostalom vladi nije stalo hoće li

biti prihvaćena ova osnova, te prepušća saboru, da odluču polag probitka pokrajine. Pošto drži kako vlada koristim taj prenos, ona bi od pokrajine odkupila zgradu zemaljskih ureda — u slučaju prenosa. Vlada neće biti niti najmanje uvrićjena, ako sabor zabaci njezinu zakonsku osnovu. Razlog, radi kojeg je vlada ovaj put sazvala sabor u Kopru, jest taj, što je htjela, da se odluču o osnovi u jednom neinterovanom gradu. U slučaju, da bude osnova zabacena, drži vlada, da će se u buduće sazivati sabor u njegovom zakonitom sjelu. Istotako drži vlada, da može sabor bez ikakve zaprieke odlučiti, da se njegovo sjelo prenese u koji drugi grad. Vlada nekako natrag povući zakonsku osnovu, nu nebuđe li se moglo o istoj razpravljati rudi nedostatnog broja zastupnika (tri četvrtine), tada po svoj prilici neće ju više predložiti.

Konačno izjavi g. prof Goëss, da su ovo dušade njegove misli, nu ove da se oslanjaju na razne dogovore, koje je vodio sa ministrom predsjednikom.

Ovoliko da je izjavio g. prof Goëss u spomenutom odboru o vladinoj osnovi glede prenosa sabora iz Porčea u Pulu. K ovoj izjavi nepripravljamo za sada ništa, jer čekamo, da vidimo potvrdu vladinih glasila, da li je zbilja ovako i ovoliko g. prof talijanskoj gospodi u Kopru izjavio.

Milanski »Il Secolo«, to službena i polu službena glasila tršćan. namjesticništva. Povodom sramotnih izgrede, što jih je priredila talijanska stranka u II. sjednici istarskoga sabora u Kopru, donio je milanski list »Il Secolo« o ih izgradih dopis iz Trsta. To izgrede odsudio je milanski list u posebnom dodatku k rečenomu dopisu. Taj dodatak donio je su prvo službene i polu službene novice e. k. namjesticništva u Trstu, t. j. »L'Osservatore Triestino« i »Triester Zeitung«. Eto kako glasi taj dodatni milanski lista:

»Diveći se duševnoj borbi, što ju vode naši zemljaci s onu stranu Adrije, branići talijanstvo, koje je danonice napadano od slavenskoga naroda iz okolica njegovih gradova, kojemu većinom seosko pučarstvo pripada, ipak nam se čini, da oni mnogo puta prekorijuju granice dopuštene samoobrane, upotebljavajući ista silovita sredstva, proti kakovim oni provjeduju, kada ih austrijska vlada proti njima upotrebi.

Sada hoće Slovenci, da se posluže svojim materinskim jezikom u saboru, u kom su Talijani u većini; oni samo rade prema primjeru tridentinskih zastupnika u saboru u Instruktu. I onda, kada bi kojim temeljnim zakonom bio određen službeni jezik, što bi se protivilo njihovim zahtjevom, bilo bi opravdano, da zahtjevaju, da se taj zakon promjeni. Poštovanje prava manjine priznaje se danas u najnaprednijih zemljah kao nužnu posledicu načela slobode. Neka se Talijani Venecije Giulio sje, da savojiskim zastupnikom seantovom u subalpinskih parlamentih, makar da su bili u absolutnoj manjini, nikada nije brajerevo bilo pravo, da se služe francuzkim jezikom, pak da su se oni zaista tim pravom obilno okorišćavali.

Radi toga dodatku uzvrpoljili se silno talijanski lažliberalni listovi Primorja predbacivajući svomu milanskomu drugu neznanje, nepoznavanje odnošaja i čak izdaju talijanskih interesa u ovih »talijanskih« pokrajinah Austrije. Ti lažliberalni pikari kažu među ostalim, da savojiski zastupnici u subalpinskom parlamentu nećihaju pogibeljni talijanskoj većini i da su jedni i drugi bili istih načela, dočim svega toga da neima između većine i manjine u istarskom saboru. To je dođuše sve istina, ali je također nepobitna istina, da su savojiski zastupnici zastupali vrlo neznanu manjnu izbornika za subalpinski parlament, dočim zastupaju hrvatsko-slovenski zastupnici na istarskom saboru ogromnu većinu pučanstva Istre; nadalje je nepobitna istina, da bijaše savojiskim zastupnikom u subalpinskom parlamentu uzakojeno pravo porabe francuzkoga jezika, da sa se oni tim pravom nikim i ničim pričeći vazu služili, dočim se hrvatsko-slovenskim zastupnikom u istarskom saboru to pravo niće i njih se svakojako pričeći u vršenju zastupničkih dužnosti, jedino radi toga, jer se služe jezikom svojim i jezikom njihovih izbornika.

Iz Sv. Mateja, obćina Kastav. Prigodom prvog maja sastalo se malo družtvo od 6 osoba u kući gosp. Ivana Trinajstića u Sv. Mateju, te međusobno sahrano predlog gosp. Ivana Jurdas Fabro za »družbu sv. Cirila i Metoda za Istru«, for. 5 i to: g. Ivan Jurdas Fabro 1 f., g. Ivan Sušanji Pužić 50 evr., g. Pranio Satić Zugarov 1 f., g. Ernest Trinajstić Jankotov 1 f., g. Josip Široln Nan-

cin 1 f., g. Gabro Rodić 50 evr., ukupno 5 f. koju svotu smo Vam poslati s poštom. Zivili darovatelji!

Pastirski list kneza-nadbiskupa u Gorici. Preuzv. g. dr. Mišisin, knez-nadbiskup u Gorici, izdao je za svoju biskupiju pastirski list, kojim odvraća svoje stado od njemačko-talijanske agitacije za odepjenje od Rima. Talijani i Niemei agitiraju kako je poznato i u naših južnih strankah za to, da se njihovi suplemenici odiele od Rima t. j. od katoličke crkve, te da prigrije protestantizam. Proti njim je naprepi. rečeni pastirski list.

»Hrvatska čitavnica« u Supetru u šumi obdržavati će u nedjelju dne 14. t. m. u vlastitih prostorijah svoju redovitu glavnu skupšćinu sa sledjećim dnevnim redom: 1. Nagovor predsjednika. 2. Izvješće tajnika. 3. Izvješće blagajnika. 4. Izbor novoga odbora. 5. Mozebitni predlozi.

Zadušnice za pokojno hrvatsko mučenika, hrvatskoga bana Petra grofa Zrinjskoga i kneza Frana Krsta Frankopana, koji su god. 1671. podneli u bečkom Novom Mjestu mučeničku smrt, obdržavale su se po davnom običaju u svih gradovih i većih mjestih Hrvatske.

Naknadni izbori za gradsko zastupstvo u Ljubljani. Prošloga čedna obavili se naknadni izbori za sva tri tjele u bijeloj Ljubljani. Borba bijaše vrlo žestoka, a ta borba vodila se na žalost između rodjone herce. Borilo se naime obje slovenske stranke, t. j. stranka napredno-narodna, koju zastupa »Slovenski Narod« istarska slovensko-katolička, zastupana po »Slovenou«. Kamo što biva obično, tako se dogodilo i u toj borbi t. j. da se u nju umješao treći, nepozvan i netražen — Niemei. Njemački glasovi prouzročili su u III. i u I. tjele, da je došlo do užeg izbora između jedne i druge slovenske stranke. U svih trih tielih bijahu izabrani pristase »Slovenskoga Naroda«. Kamo sreće, da bi se u Ljubljani, i svuda, gdje imamo zajedničkoga protivnika na vratu, složili te bratski si podali ruke na skupnu obranu proti tuđinsu nametniku!

Povaćeni pozivi. Predsjednik istarskoga sabora, g. komendator Campitelli, poslao je, kako je izjavio u IV. sjednici, poziv svim zastupnicom hrvatsko-slovenskoga kluba na istarskom saboru u preporučeni pismih, da se vrate u sabor ili da opravdaju svoju odsutnost. Svi naši zastupnici vratili su neotvorena pisma, kojisa opazkom »neprimam«, koji »neprimam« — ntrage, a nekoi »neprimam, jer pisano u tuđem jeziku«. Gospodin komendator Campitelli utekao se nakon toga brzojavu. Odsalao je naime svim našim zastupnicom brzojavne pozive, koje je stigla ista sudbina kao i njegova preporučena pisma. Brzojavi bijahu naime povraćeni sa opazkom »neprimam«.

O svemu tomu izvjestio je — kako čitamo u novinah — gosp. komendator svoje drugove i jednonimljenike u četvrtaj sjednici istarskoga sabora, koja se obdržavala utorka dne 2. t. m.

Sada čekamo, da vidimo, koje će novo sredstvo upotriebiti g. komendator sa svojom većinom proti »nepokornim i prkosnim« članovom hrvatsko-slovenskoga kluba na istarskom saboru.

† Grof Dragutin Hohenwart. Dne 26. aprila preminuo je u Beču u 75 godini života bivši austrijski ministar predsjednik grof Dragutin Hohenwart, koji je igrao važnu ulogu u javnom životu Austrije od god. 1876. pak sve do god. 1897. Eto nekoliko podataka iz njegovu života.

Rođio se 12. februara 1824. u Beču od otae Andrijo grofa Hohenwarta, dvorskoga savjetnika.

U Beču jesvršio gimnazijalne i pravne nauke u Terezianumu. G. 1856. bio je županjski predstojnik na Rieci, g. 1860. okružni predstojnik u Trientu, te još iste godine savjetnik kod namjesticništva u Ljubljani. Poslije uknuću okružnih ureda postao je g. 1860. zemaljskim predstojnikom u Ljubljani, a g. 1862. kao dvorski savjetnik upraviteljem namjesticničkog odjeljenja u Trstu. Pod Giskrom bio je u vrijeme snokba sa Linačkim biskupom Rudigierom namjesticnik u gornjoj Austriji. Poslije gradjanuskog ministarstva i. poslije kratke vladje grofa Potočkoga postade 7. februara 1871. predsjednikom ministaruskog kabineta, uzev rebu za ministarske drugove Jiročeka, Habietineka i Schaffle-ena. Hotjeć da provede već autonomiju zemalja i ravnopravnost narodnosti, našao je na velike protivštine, ali mu i protivnici moraju priznati neobličnu vješćinu u upravljanju sa svojim organizmom.

Jedan od najznamenitijih njegovih čina za kratko vrijeme ministrovanja bijaše car-

ski reskript na česki sabor, u kom. se izričito priznaje česko državno pravo. Usled toga reskripta »udruženje se proti njemu« Magjari i Niemei to palo 30 oktobra g. 1871. Poslije god. 1873. zastupao je u carevinskom vieću nazimjenice Kranj i Ljubljano. Bio je duša federalističkih nastojanja, stvorio je klub desničarskog centra, sastavljen od njemačkih klerikah, Hrvata, Slovenaca i Rumunja. Pod grofom Taaffeom bijaše na vrhunou svoje moralne moći, jer se stvorio »željezni obruč« desnice, te stajedi u uskom dodiru sa Poljacima i feudalnim plemstvom, odlučeno je utjeceno na tečaj politike u Austriji.

Poslije smrti kneza Auersperga vrhovno je 18. jenera 1885. predsjednikom pravnog računarskog dvora. Srušiv Taaffea počeo je i njegov utpiv u koaliji sa Jevicimom slabiti. Odstupom koalicionog ministarstva počeo se je on sve više povlačiti. Po svršetku zaborake periode položio je zastupnički mandat; 24. marča 1897. postade članom gornje kuće.

Pokojnik bijaše odlikovan mnogimi odlikovanjima. Bio je tajni savjetnik i komornik, velekrstnik Leopoldova reda, vitez reda željezne krune I. razreda, posljednik ratne koljare za hrabrost, velekrstnik talijanskog Mauricijeva i Lazarova reda, komander papinog Piusa reda, posljednik japanskog reda sv. blaga, počastni gradjanin Praga, Ljubljane, Rieke i drugih gradova i obćina.

Pokojnik je najbolje poznat kao načelnik kluba carevinskoga vieća, koji je nosio njegovo ime, i u kojem su dugo i naši zastupnici uzalud tražili pomoći našim novojam. Pokojnik bijaše pošten i pravdan muž — ali nada sve bijaše Niemei, Počivao u miru!

Ravnateljstvo dalmatinskih pošta imenovan bijase — na mjesto umirovljenoga ravnatelja g. Petra Afrida, g. Herman Pataj, rodom iz Pazina i sin bivšega tamošnjega pošte meštra.

Proštenje kod sv. Josipa (Riemnje). U župnoj crkvi sv. Josipa u susjednih Riemanjih (obćina Dolina) obdržavati će se dne 5, 6 i 7 maja trdnjevna crkvena tlobožnost na uspomeno stopedesetgodinjenice odluka bijaše uvedeno proštenje tamo. Crvene položnosti vršiti će se u jutro i na večer. Propovjedati će preč. g. Andrija Kala n, kanonik iz Ljubljane. U nedjelju pjevati će svečanu sv. misu tršćansko-koparski biskup presvj. g. A. M. Sterk.

Iz Klane pišu nam 1. t. m. (Sl. ravnateljstvu pošta i brzojava na znanje.) Vožnja pošte Kastav-Klana pala je, mislim, na najniži stepen od svih pošta spadajućih pod ravnateljstvo pošta u Trstu. Otkad bi izručena poduzetniku Gans-u Josip, u takvom je neredu, da u slabijem stanju biti nemože, nit nije k tomu konja, nit voza, a bogme niči za to sposobnog kočijaša. Mi sudimo, da kao što mora svaki poduzetnik skrbiti za red i pristojnost, koja dolikuje pošti, morao bi i ovaj, koji ide iz Kastva u Klane. Ako i neima kod nas sjaja, koji vlada u velikih mjestih, ipak mislimo, da radi toga red kod pošte mora biti isti, pošto spada sve pod jedno ravnateljstvo, komu je dužnost paziti na red i točnost svih pol istospadajućih pošta i njezinih podredjenih. Ali na našu žalost kod nas toga neima. Ovdje je svejedno dođe li pošta ili je nije, dođe li pjeske ili vozom, to je ovdje i od ovdješnjih poštarskih činbenika sve dopušteno, te se nitko zato nit malo ne briga, a znade li zato ono slavno ravnateljstvo, to nam poznato nije.

Glavno, što tom slavnom ravnateljstvu priobćiti želimo, jest ovo, da dana 21., 24. i 25. ožujka t. g. nije došla pošta u Klane nit vozom nit pjeske, a 27. i 28. ožujka t. g. donesa je gore označeni poduzetnik pošta pjeske u Klane, a ne vozom, kako je to prepis i kako to zakon zahtjeva. Nu kriviti će se ovdje vrieme, i ono bijaše u istinu jedan dan ružno, ali ipak ne tako, da čovjek nebi mogao iz Kastva u Klane, takvo nije bilo nit jednog dana.

Ovdješnja pošta ide iz Kastva kojngod će doba; neima valjda propisanih sata. Dođe u Klane kojngod će doba, i dobro je, ali to svakomu pravo nije, pošto činovništvo i šumski uredi, trgovci itd. žele, da dođe pošta u propisani sat t. j. na 9 sati 25 časaka, a ne kako to više puta biva oko 10 a kadkad bogme i okulo 11 sati. Svakomu je glavno, da ako mu dođe štogod nužnog i silnog, već isti dan i istom poštom odgovori, drugo ako dođe na 11 sati, nije u stanju, da u ono malo vremena što stoji u Klani, na istu stvar odgovori, jer oko 1 sat i pol pošte podno opet odlazi, nu tako stvar zakasni za ciele 24 sata, pošto ide samo jedan put na dan iz Klane.

Imali bi koješta o ovom neredu ovdje izpriopovijedati, ali znamo, da Vam prostor lista nedopušta, te za sada nedemo više duljiti, već čekati čemo u nadi, da će ono slavno ravnateljstvo čim prije poduzeti shodne korake, te jednom već učiniti red, i to onakav red, kakav bi možda vladati i kakav vladat. kod drugih pošta.

Kastavac i Klanjac.
Obitna izložba na Rieci. Dne 30. aprila otvorise na Rieci svečano obitnu izložbu u prisutnosti zastupnika ministra trgovine, te mjestnog guvernera, načelnika i predstojućika raznih oblasti. Kako pišu od tamo ovdajšnjim listovima, reč bi, da je ta izložba vrlo lijepa i bogata, te preporučeno i našim obrtnikom, trgovcem itd. iz bližnjih mjesta do Riecke, da istu posjete.

Nepotvrđjena zakonska osnova. Zakonska osnova, koju je prihvatila talijanska većina istarskoga sabora u zasjedanju od prošle godine u Puli o diobi obćine Pazin, nije zadovoljila carsku potvrdu. Talijanska većina istarskoga sabora htjela je naimereziditli nadležnu mjestu obćinu Pazin u četiri obćine t. j. u Pazin, Ländler, Navaki i Trviž. Carskom odlukom od dne 23. aprila t. g. zabacena je ta osnova. I tako su bar glede dielibe te obćine muš talijanski ostali . . . dugim nosom.

Koliko elene židovi jednoga svoga?
 Od godine 1894. sjedi u zatvoru na djalvoloskom otoku, prognan, daleko od svoje domovine, koju je izdao, bivši francuski vojnički kapetan Dreifus. Židovi cijelo Europe složili se u tu svrhu, kako će oprati od grline ljage svoga istovjernika, izdajnici Dreifusa. Oni dižu putem kupljenih novina no o i pakao, da dokazuju sličipim i čorvrim kako je njihov istovjernik nevin i kako ga valja takovim proglasiti. Jedan pariški list pripovjeda, da su židovi u tu svrhu već potrošili neizmjereno svote novca. On kaže, da su židovi iz Englezke poslali za oslobođenje Dreifusa 15 milijuna franaka, židovi iz Njemačke poslali su 12 i pol milijuna franaka, iz Švicarske 1 milijun i 300.000 franaka, rumunjski židovi 650.000 franaka, a španjolski židovi 400.000 franaka. Ukupno stoji Dreifus židove već skoro 30 milijuna franaka.

Knjiga o glagoljci. Poznati hrvatski rodoljub i urednik vč. D. Ivo Prodan u Zadru izdati će mjeseca maja knjigu pod gornjim naslovom, u kojoj će opisati postanak ove neproocjenjive naše povhstie, te pravo na nju u pojedinih hrvatskih pokrajinah. U knjigi biti će i posebno poglavlje o glagoljci u Istri i u Banovini. Knjiga će zapremati preko 15 štampanih araka i stojeći će franko u kuću samo 1 for.

Preporučamo što toplije ovo rodoljubno poduzetje veleč. G. D. Ivana Prodana. Prijave nekla se šalje na pisma u Zadar.

Budući broj „Naše Sloge“ izaći će dne 18. maja. Danas osam dana neizlazi naš list, jer na tajdan pada jedan od onih 7 brojeva, koji su izuzeti. Radi toga ima današnji broj prilog.

Sjetite se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
 za Istru!

Listnica uredništva.
 Gosp. S. Vrlo nam je milo što je Svevišnji oćuvao Vaš dragocjeni život čeki i narodu. Prijateljki odzdrav!
 G. T. S. B. Sv. L. Neznamo kakvu želite tablicu. Pište jasnije a da Vas uzmognemo poslužiti. Zdravo!
 Gosp. F. S. u T. Najbolji ilustrirani list u Zagrebu jest „Prosvjeta“; stoji sa svojim for. 7 na godinu; izlazi 2 puta mjesečno na 4 arka. „Viečan“ mora da kulturni, jer uzvrakuje zamjenju i hrvatskim listovima. Da ste nama zdravo!

Listnica uprave.
 Gosp. N. Jak. P. S. List Vam nebičje obustavljen već negdje na poštah zabušenim. Šaljemo Vam zastale brojeve. Novi stigli nam u ruku. Svim nama našim bratski pozdrav!
 Gosp. Ivana Načelnović Ivanov Sv. Martina. Broj 15. „Naše Sloge“ sa Vašim naslovom vraćamo nam je sa jasne Lalin i sa puzkom: računom Trieste. Je li to sa Vašim znanjem?
 Nadajte uplatiti su za „Našu Sloge“ p. n. gg.: B. D. Komen f. 250, G. J. Susak (Samsog) f. 10, Citanovica Hrušim-Meju f. G. J. A. Opatica f. 5, J. A. Bercić f. 2, Bagajna obćine Kastav f. 605, L. J. Buje 250, Citanovica Medulin f. 2, M. J. Pama f. 5, M. J. Brgulj for. 250, Citanovica Ogulin f. 125, B. M. Krič f. 2, Citanovica Puzat f. 5, R. M. Susak f. 2, S. A. Ričan-Dnac f. 2, Seb. B. Lovrečić f. 5, S. V. Jusčić f. 2, Citanovica Unje f. 5, P. I. Koronica f. 2. (Siedl.)

Tražim knjigovodju
 i dopisnika
 vješta hrvatskom, talijanskom i njemačkom jeziku; mora biti sposaban i poznati se sa parobrodarskim inozemskim društvima. Ista bi mogao udioničtvovat kao drug kod polnućca, zato imade prednost onaj, koji razpolaze sa nešto glavnice.
 Osobno ili pismeno upitati se: kod gosp. **Franje Kružića, Mešetara na Rieci, Ulica Adamićeva br. 2.**

Blag. gospodin
G. Piccoli,
 ljekar „pri Anđelu“,
 dvorski dobavljač Nj. svetosti pape
LAVA XIII.,
 u Ljubljani, Dunajska cesta.

Brezje na dolnj. Šinj. 14. nov. 1898.
 Vaše blagorodje!
 Pošto smo se već više puta osvjedočili, da je ta Vaša tinktura za žuludac, kojom se je služila već ara moja kuća sa najboljim uspjehom, doista najbolje sredstvo protiv žuludacni i mnogim drugim bolestim, zahvaljujem Vam se iskreno. Na ja sam zahvalna i jednoj i gospodini, koji me je u izvrsnu tinkturu upozorio.
 To potvrđujem time, da Vam izrečen moju iskrenu zahvalu u ime čitavo moje obitelji, te Vas uljudno molim, da mi pošaljete opet jednu škatulu tinkture za žuludac sa 12 stakleničica i jedan lončić Glicerina Cereae.
 Sa poštovanjem **Tomaž Dobek.**
 Pošaljite mi pošt. pouzjetjem pod podpisanim naslovom 24 stakleničice izvrsne „želudacne esence“, koja se rabi najboljom uspjehom
Josip Černko, župnik,
 Vuhred — Štajerska.

Požaljite mi pošt. pouzjetjem 12 staklenica Vaše želudacne tinkture. Naš g. župnik Belec preporuča ju svakomuo upravu toplo, te skoro svaki, koji ju rabi, o toj se jako pohvalno iznazuje.
 Sa poštovanjem
Ivan Vidav
 kod sv. Maritna, p. Sv. Nedelja
 Labin (Albona) Istr.

Sve odpadke
 kosti, rogove, papke,
 loj, šćetinu, dlaku,
 mesinu
 kupuje.
Kemijska tvornica
 za izradbu odpadaka
 u Zagrebu

Phönix-Pomade
 Na izložbu za njegovanje zdravlja i bolesnikova Stuttgartu 1890. nagradjena odlikom, jest po mianciju liečnica i priznata sa hiljadami zahvalnicim.
 Jedino postojeće u istinu pravo i neškodljivo sredstvo, da gospodjum i gospodi izraste podpuna i bujna kosa i da zapričeti odmah opadanje kose i tvoranje prhuta; ona opsjeduje i kod posve mlade gospode rast jakih brkova. Jančić se za uspjeh kano i za nešetnost. Lončić 1 i 2 for. poštom ili pouzjetjem 10 nvc.
K. Hoppe,
 Beč I. Wipplingerpasso 1a.

Prodaju se jeftino
 jedne Orgulje-harmonjum sa pedalom, sa 417 glasova, 2 manuala i 14 registara, **Trst, Androna S. Tecla br 2, Krammer.**

1006
Razpis natječaja.
 Usljed zaključka sjednice obćinskog zastupstva od 19. aprila t. g. razpisuje se ponovno natječaj na mjesto obćinskog tajnika u Voloskom.
 Godišnja plaća ustanovljena je na forint 840 godišnjili, koji će se izplaćivati iz obćinske blagajne u postecipatnih mjesečnih obrocih.
 Molitelji imaju dokazati, da su vještii obćinsku upravu, da poznaju u pismu i govornu krvatski kao uredovni, te talijanski i njemački jezik, i podnesti svoje molbe — eventualno uredovnim putem do 31. maja, jer kasnije, prispjele molbe neće se uzvatiiti.

Glavarstvo obćine
 Volosko, 24. aprila 1899.
 Dr. Stanger, načelnik.

PAVAO BARICH
 razaslije uz poštansko pouzjetje pakete po 5 klg. sve franko do mesta opredjeljenja

KAVU	I K. for.	—94
Santos finu najfiniju		1.04
S. Domingo		1.26
Portorico finu		1.42
„ debelo zrnje		1.58
Moka izvorna		1.46
Cuba posebna		1.70

Prsni Čaj
 sa „Učke-Gore“.
 Izvrstni domaći lijek proti kašlju, nakladi ili pršnom kataru, proti hrapavosti i pomuklosti gola.
 Cijena 50 para
 Ljekarna i Pharm.-Kemijski Laboratorij
L. GHERSETICH
 Volosko — Istra.

THE GRESHAM
 Englesko osjguravajuće društvo na životu Londonu
 Aktiva društva do 31. decembra 1897 Kruna 159,997,579.—
 Godišnja uplata premija i interesa do 31. dec. 1897 „ 28,823,375.—
 Izplaćeno na osjguravanja i interesa od postanka družt. (1848) „ 343,860,067.—
 U godini 1897. izluno 7468 polica za glavnicu od „ 67,331,351.91
 Prospekti, cijenice i u obće sve druge informacije šalju se badava, ko god pismeno zapita od dolje imenovanog zastupstva, koje dopisuje u svijem jezicima.
Glavno zastupstvo u Trstu
 Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.
 (Traže se svuda dobri agenti i zastupnici.)

FLIJALKA
 C. KP. DUV. ASTIJSKOGA KREDITNOGA ZAVODA
 ZA TRGOVINU IN OUV. V TRSTU.
 Novci za vplakiti.
 V vrednosnih papirih na
 4-mjesečni iznos 9 1/2 %
 30- „ „ 9 1/2 %
 60- „ „ 9 1/2 %
 90- „ „ 9 1/2 %
 120- „ „ 9 1/2 %
 150- „ „ 9 1/2 %
 180- „ „ 9 1/2 %
 210- „ „ 9 1/2 %
 240- „ „ 9 1/2 %
 270- „ „ 9 1/2 %
 300- „ „ 9 1/2 %
 330- „ „ 9 1/2 %
 360- „ „ 9 1/2 %
 390- „ „ 9 1/2 %
 420- „ „ 9 1/2 %
 450- „ „ 9 1/2 %
 480- „ „ 9 1/2 %
 510- „ „ 9 1/2 %
 540- „ „ 9 1/2 %
 570- „ „ 9 1/2 %
 600- „ „ 9 1/2 %
 630- „ „ 9 1/2 %
 660- „ „ 9 1/2 %
 690- „ „ 9 1/2 %
 720- „ „ 9 1/2 %
 750- „ „ 9 1/2 %
 780- „ „ 9 1/2 %
 810- „ „ 9 1/2 %
 840- „ „ 9 1/2 %
 870- „ „ 9 1/2 %
 900- „ „ 9 1/2 %
 930- „ „ 9 1/2 %
 960- „ „ 9 1/2 %
 990- „ „ 9 1/2 %
 1000- „ „ 9 1/2 %
 V vredn. papirih 2 1/2 % na svako svote. V naplaćenih brez obćent
MAKAMILIO
 na Dunaj, Prago, Beču, Bno, Lvov, Bregenz, Hoto, kabo
 V Zagreb, Anin, Brelja, Galzace, Gracze, Sibiru, Monast
 Gorove, Ljubljano, Linc, Olomoz, Reichenberga, Sazar in Sot
 nograd, brez restora.
Kupnja in prodaja
 vrednosnih, diviz, bankovnih, vaučeri, kuponov, protiv od-
 bitno svih vrst, po najpovoljnijim uslovim.
Prodajni list
 Imenovanje listine po dopovnan. Kredit na dokumente u Lon-
 donu, Trstu, Heronu ali u drugim mestih — protivljeju
 kreditu prema na kreditni mesito.
Uložki u posrsko.
 Spremanje se u posrsko vrednosnih papirih, zlati ali
 drugi denari, pozosni krediti itd. — po pogodnih
 Nasa blagovna izpolnjeje nabavku novca banki talijanskim
 u italijanskim frankih, ali pa po diktiranu kruni.

Pserhoferovega
Ljekarna k „zlatnoj državnoj jabuci“
 Beč, I., Singerstrasse broj 15.

J. Pserhoferova pilule za čišćenje
 izkućano, lahko probavljajuće od mnogo liečnika obćinstvu preporučeno kućno sredstvo.
 Ove pilule so one iste, koje su već od mnogo stoljeća pod imenom „pilule za čišćenje krvi“ obćinstvu poznate i koje se prave samo u Ljekarni k „zlatnoj državnoj jabuci“ Beč I., Singerstrasse broj 15.
 Od ovih pilula stoji: 1 kutlija sa 15 pilula 21 nvc., 1 zamot sa 6 kutlija 1 for. 5 nvc.
 Ako se prije pošalje dotični iznos, stoji franko: 1 zamot pilula 1 for. 25 nvc., 2 zamota 2 for. 30 nvc., 3 zamota 3 for. 35 nvc., 4 zamota 4 for. 40 nvc., 5 zamota 5 for. 50 nvc., 10 zamota 9 for. 20 nvc. (Manje od 1 zamota nećože se poslati).
 Umoljava se, da se izrično zahtjeva „J. Pserhoferova pilule za čišćenje“ i da se na to pazi, da nosi pokrov svake kutije ime „J. Pserhofer“ i to crvenom tintom.
 košto i poduka glede porabe.

Balzam za zimu od J. Pserhofer-a i Janca 40 nvc. 1 for. 40 nvc. J. Pserhoferova trpućer sok za liječenje. Jotna 1/2 litra 50 nvc. J. Pserhoferova Kropf-balsam 1 1/2 štafa 40 nvc. Stollovi Kola-Preparati izvrsno sredstvo za liječenje želudca i nerva. 1 litra kolavina III. Ekstra 3 for., pol litra 1 for. 60 nvc., četiri litra 85 nvc. J. Pserhoferova gorka tinktura za želudac (prile 1. sv. životna esenca) po lagano raz- topljajuće sredstvo sa oćakračnima uplikom	od J. Pserhofer-a i Janca 40 nvc. 1 for. 40 nvc. J. Pserhoferova balzam za rane 1 1/2 štafa 40 nvc. Tanochlinin-Pomada od J. Pserhofer-a naj- bolje sredstvo za liječenje svih vrsta rana. Obiz za liječenje rana od J. Pserhofer-a 1 lončić 50 nvc. Sol za posvemašnje čišćenje od A. W. Hirtleha- donuće sredstvo protiv slabog probavi, 1 paket 1 for.
---	---

Osime ovih anvedenih preparata, nudje se sve u austrijskim novinama—oglašene tu-
 zemne i inozemne farmaceutičke preparato djelomice u zalili, djelomice se ih, ako ih nema u
 zalili, najbrže i najjeftinije pripraviti.
 Poštijke po pošti obavljaju se najbrže, ako se prije pošalje iznos, veće naručje
 također poštomskim pouzjećem.
 Ako se prije pošalje novac, (najbolje poštom uplatnicom) stoji poštarina
 mnogo manje nego sa poštariskim pouzjećem.

seca, odnaša se, kad će se to obaviti, izvršiti. Prodje godinu, bit će sliedeće; prodje njeseo, bit će sliedeće. Tako se javlja i govori ljudem. Među tim njihovim novcem putuju oni njeke, i goste se i zabavljaju na njihov račun; a ocaj jedan, sastavljač kojekavij molba i dopisa, putuje i »za služuju« tako kad ne može i nesuje inako.

Ljude se potiče na buuu raznim načinu, sborom i tvorom. Među ostalimi nagovara se jili, nek neplaćaju obćini njihovih dugova, pošto će se obćina razdieliti. A neznadu ljudi, da da bi dugove obćini morali platiti i onda, kad bi obćina zbilja razdijeljena bila.

To i alično nam daje povoda ovomu sastavku.

Opažamo već ovdje, da se je već godinu 1873., dakle pred dvadeset godina, prozorio glas, da se je odlučilo obćinu razdijeliti, da je razdijeljenje potvrđeno, i da se ima za koj dan dieliti početi. Zapitani za to e. kr. namjestnik, zemaljski kapetan i zemaljski odbor, zadali su tvrdu rječ, da su i oni proti dijeljenju obćine. — I sad bi reći, da kolovolje za dijeljenje neimaju osobitih nada, jer svaki čas prozore druge glasove; i opet i opet daju podpisivati biele arke. Njihovi zastupnici u Poreču, kojim je Kastavska obćina tra u peti, i koji bi ju htjeli uništiti, hoće ipak da jih drže u izdajničkom djelu, pak njim dozvajuju ili obećavaju iz zemaljske blagajne dosta velike svote novca.

Zaglavak se glasi:

»Živio je kralj. Na smrtni postelji pozvano je k sebi svoje sinove. Pružio je svakomu svezičilo sila, i rekao neka ga prelomi. Nije mogao nijedan. — Tad njim je rekao nek izvuku šibe jednu po jednu, i nek ih prelome. Prelomi si jih, i lahko. Na to ujim je rekao: »Eto sinu! Budete li skupa, složni, kako bijahu šibo u svezičilo, neće Vas svi Vasi neprijatelji nadvladati! Budete li svak za se, nesložni, skršiti će Vas neprijatelji Vasi kao što ste Vilomili šibe jednu po jednu!«

Budu li Kastavci složni, jedni, nerazdijelni, neće ih slomiti, skršiti, upropastiti, uništiti njihovi neprijatelji. Budu li nesložni, svak za se, razdijeljeni, slomit će ih i upropastiti njihovi neprijatelji.

»Slogom rastu i malo stvari
Proklet bio koji slogu kvartir«

Dopisi.

Iz Labina 20 aprila: (Kona) Što se pako dogodio na »Veliki petak« to prekraćuje svaku granicu. Po davnima običaju ide procesija na večer toga dana po gradu. Krsćani razsvjetljaju i urese prozore svojih kuća, što ljepše mogu. To učini i naš gosp. kapelan metnuv na prozor svoje sobe, križ ogrnut sa prozirnim napieom u bojana, koje ne prikazuju nikakve posebne narodnosti, već ciele krsćanstvo, na jednoj, a na drugoj strani austrijsku zastavu. Vidjeli to Talijani, raspale se tako te su počeli odmah demonstrirati govoreći, da je to »ruska zastava«; uz povuke i tulenje su kričali »dolje e nepomzi. Sta ćete, oni su tako neuki, da nepoznaju ni kakvih boju, do onih talijanske zastave. Među procesijom dogovorili se, da treba pozvati »quel prete ševno« na red i to javno. Izabrali zato jednoga pravnika i jednoga kovača. Pravnik dakle i kovač izvršiti su htjeli to junačko djelo i zbilja, po dovršenju procesiji čekala ona dvojica na čelu drugih pred crkvom gosp. kapelana psujne, dakleko po svojoj uvadi: »O r a i s e a v i, f o r a i R u s s i i t d.« Pošto su se pako svecenici nešto dulje zaustavili u crkvi, išli su generali sa vojskom ravno na vrata kapelanova, misleći: sad je naš, jer da bi im iz crkve mogao uteći neopazhen. Ne misleći gosp. kapelan na ništa zla, došao je kući, ali kad tamo, ima šta vidjeti! Napuni su ga baš divljački porugami, koje samo njihovoj kulturi dolikuju, psokami i groznjama, nek im razumeli one »boje«. On, dobar kako jest, rekao im, da se or ne pušta u razgovora na ulici; i po danu, košto se poštenim ljudem pristojiti, da će im razumeti to nevine boje. Nu oni ne bijahu zadovoljni, te su htjeli baš pokazati svoje junačstvo i činom, prieteći i noseći mu pjesni do pred nos, a on se ipak nekako izmakao u svojoj sobi. Fakinazna otišla na to psujne i grozeće se na li-ljadje načina izpred njegova stana. — Pošto čovjek, ako što nepristojna i učini, kad prospava, barem se pokaje ili što je najmanje, svrni se počinjeog djela! Oni pako ne, već su drugog dana opet došli, ali samo generali bez vojske kapelana, mjesto moliti oprost, zahitjavat zadovoljstiju. Nu gosp. kapelan im reče: ako imate što, ajte me tužit, te znajte, da du i ja vas, te im pokaza vrata. Pravnik i kovač

išli zatim načelniku tražiti kapelana i nek se odmah odpravi odavla. Nu načelnik reče: da se je on popitao o stvari, to da je uvjeren, da nije bila ono ruska zastava, savjetova im, nek idu moliti gosp. kapelana, da im oprosti i nek ih za Boga ne žudi. Oni zbilja, po primjeru braće iz »blazne zemlje«, koji su htjeli Menelika smrviti, a kad im Menelik dao što su za služili, ispričavali se, da nisu znali, da je Menelik tako jak, išli kapelanu i molili ga, da im oprosti, jer da nisu znali, da je Čeh — Austrijanac i krsćan! —

Drugi vaxmeni blaglan t. j. u pone-djeljak imali su u Labinu »Legine« ples sa predstavom. Predstavljali su Šeoakog učitelja. Predstavljali e predstavljajući bulac na odjivni bez demonstrativno. Crveni rilac na glavi, avratnica i poprsje bjelo, a odzelo zeleno! Na plesu i na predstavi sudjelovali su i nekoji učitelji i to u vrijeme, kad se ne smije držati javnih zabava! Da oude pako demonstracijom čim očiti, sudjelovala je i kefi jednog talijanskog podanika, koji se doklatko u svojoj mladosti u Labin: Ovdje se ozenio i stalno nastanio. Sina dao u vojnike u Italiju, a kad je bio pogreb naše nezaboravne Cesarice, nije hotio ništa zatvoriti svojega dućana, nego su ga morale zato moliti po tri puta javno oblasti! Tada jedva se sklonio i zatvorio, ali na toli demonstrativan način, te ju onda navio nekakov »Polyphon« i ala nek se svira! Zato je znala »obćina« žandarmerija i slavni e. kr. kapetan u Pazinu, i on je još u Labinu, ali mu nije ništa vlas sa glave radi toga izpno. Dapače on jošte pomozu raznarodnjivati našu djecu!

Onog dana poslao je za »Legu« i župnik iz Sv. Nedelje, velečastni gospodin Bartolomeo Ruconich, žalostna mu mljaka, neznani pravo dati 30 for, ili 30 kruna. Minogred Van javljan, da Ruconich odlazi — nu o njemu drugi put, Zdravstvujto! *Vas Labinjau.*

Pogled po svijetu.

U TRSTU, 3. maja 1899.

Austrijski dvor preselilo se na dalji boravak u Budimpeštu. Sa dvorom preselili se i zastupnici pojedinih tuđjih država, koji stanuju inače u Beču. Službenim krugovom. predstavio se je u Budimpeštu za prvput kao prestolonasljednik nadvojvoda Fran Ferdinand d'Este. On je primio u audienciju, ministre, velikaše i predstojnike oblasti. U audienciji kod njega bio je i hrvatski ban grof Kuen Hedervary. Taj seobi carskog dvora u prijestolnicu Madjarske podaju Madjari veliku važnost. Oni nastoje naime u svakoj prigodi dokazati, da za nesamo posve ravnopravni nego čak odlučujući čimbenik u monarhiji. Oni vode glavnu riječ na dvoru, u diplomaciji, u vanjskoj i unutarnjoj politici monarhije.

Ministar predsjednik grof Thun nije se, rečbi, odlučio hoće li ili neće izdati jezikovni zakon na temelju § 14. Po najnovijih vijestih imao bi izaci takav zakon u drugoj polovici tek. mjeseca. Pronasaju se glasovi, da će sadašnje ministarstvo odstupiti nakon objelodanjenja jezikovnoga zakona. Da pravo kažemo mi nebi smo ni najmanje žalili za grofom Thunom, jer nismo od njega ništa nego prazna obećanja dočim zadovoljava Talijanom, kojih su rastupnici u državnom saboru proti njemu govorili i radili svako malo kojom povlasticom. Govori se također, da se kani sadašnje ministarstvo tako preustrojiti, da bi iz njega izstupili nekoji Niemci, a na njihova mjesta zasjeli nekoji Slavenci.

I češki zastupnici tuže se na ministarstvo grofa Thuna, koje da se nimalo neosvrće na pravedne zahtjeve austrijskih Slavena. Nastojanje Čeha — pise jedan češki list — da žive u dobrim odnosajima sa bečkimi odlučujućimi krugovi, biti će uništeno starom predajom, koja bijaše vazda neprijateljska Čehom. Ovo što vriedi za češki narod, valja bez dvojbe i za nas južne Slavene.

Izvršujući odbor »desnice« carvin-skoga vieća imao bi se sastati u Beču na 18. t. mj. ili odmah poslie Duhova. U tom odboru da će se razpravljati o nestalnom položaju i o tom, kakvje bi stanovite zauzeli prema nakani vlade, da uredi jezikovno pitanje. Članovi čes-koga kluba da će biti protijezikovnom zakonu izdanom na temelju § 14., jer da rješenje toga pitanja spada pred češki sabor.

Iz zemaljskih sabora ove pole monarhije, koji jošte zasjedaju, neimamo ništa osobita izvijestiti. Istarski sabor imao je do sada u svemu samo četiri sjednice.

Slovenski zastupnici u Goričkoj poslali su zemaljskomu kapetanu pismene uvjete, pod kojimi bi se mogli vratiti u zemaljski sabor. Da tih uvjeta neće prihvatiti obćinski talijanski zastupnici, o tom nedvoje valja da sami Slovenci.

Iz Biograda javljaju, da bijaše dne 1. t. mj. između Srbije i Turske sklopljen trgovački ugovor. Iz Stare Srbije dolaze još uvijek nepovoljni glasovi o izgredih tamošnjih Arnauta.

Bugarski službene novine javljaju, da su uzpostavjeni dobri odnosaji između knezevine i Turske. Ova je privoila, da bude Bugarska na mirovnoj konferenciji također zastupana, nusamo po jednom izaslaniku.

Rusija je sklopila sa Englezkom ugovor glede posjeda, što ga zeuze jedna i druga velecvlast u Kini. U tom ugovora da nema spomena o tom, da mora Kina ostati i nadalje netaknuta. Taj ugovor predložiti će se za kratko englezkomu parlamentu na potvrdu.

Talijanskomu ministarstvu rečbi, da su jurve odbrojeni časovi života. Ovaj par. razpravlja se naime u talijanskom parlamentu o talijanskoj izvanjskoj politici. Većina najuplunijih govornika izjavila se proti izvanjskoj politici sadašnjega ministarstva, koje neće valjda ni čekati glasovanja u toj politici, već će po svojoj prilici jurve prije dati ostavku.

Španjolska vlada provela je nove izbore za državno zastupstvo ili kortese. Vlada će u parlamentu razpolagati sa 60 glasova većine.

Franina i Jurina.

- Fr. Si će žul Jure od leglina plesa va Pazinu?
- Jur. A da 60 mene leglin ples, tr ja imam dosti plesa, zač mi pazinska gospoda stavljaju imanje na licit.
- Fr. Ma da da su neki Rašković i Lovrinčić, Tršćanski deputati za Beč, (tuko su imenovani od pazinske gospode) drugi dan za plesom leglo va Pazinskoj Novakeli, Novčanom žuda, žuda vina platili?
- Jur. Da su ja, a neki Arkolc iz Pazina, da je zapovedal četrdeset litri, pak da ni imel š čen platit.
- Fr. Pak?
- Jur. Pak! atorili su koletu!
- Fr. I va Cerovlju da su po vražji njuv-kali legaši!
- Jur. Vero da ja, i jedan, da je pital, da nacija mu hlev odpru, da bi rada videt hrvati!
- Fr. Onda?
- Jur. Gospodar mu je povedal, da va hleve nisu hrvati nego talijani, zaš da su ih kupili va Furlanije.
- Fr. Mene se čini, da su takovi legaši zreli za hlev.
- Jur. Vero imas pravo.
- Fr. Poznaš Jure onega iz Kringe, ki se hvah, da ni još nikada zgubin pravde?
- Jur. Poznam ga, poznam, ma vero neznam, kako mu građu drugi posli.
- Fr. To j pak njegov posal.

Različite viesti.

Uži odbor hrvatsko-slovenskih zastupnika trih sabora Primorja. Na sastanku svih hrvatsko-slovenskih zastupnika, obdržavanom dne 24. aprila u Trstu, bijaše izabran uži odbor, koji će voditi dalje poslove. U taj odbor bijahu izabrani: za Goricu gg. dr. A. Gregorić i Alfred prof Coronini; za Istru gg. Vj. Spinić i M. Mandić; za Trst gg. Fr. Kosec i Iv. Gorup.

Taj odbor imao je dne 28. aprila u Trstu svoju drugu sjednicu, u kojoj

bijahu utamčena glavna načela za skupno postupanje obzirom na zaključeni abstinenec (nesudjelovanje u saborih), te su imenovali izvjestitelje za pojedine pokrajine i skupnoga izvjestitelja za celo Primorje sa nalogom, da najkasnije u roku od 10 dana odboru predlože svoja izvješća.

Biskup Sterk u Rimu. O boravku presvj. g. biskupa Sterka u Rimu čitamo u hrvatskih novinah koliko sliedi: Kao što je prvataki lantske godine nešto oko uskrea tršćanski municej napravio je na rimsku kuriju spomenicu pnu tužba i tegoba proti biskupu Sterku. Spomenicu je naravno biskupu iz Rima poslana i već je biskup pismeno bio na pobjajinji način opravdao sve ono, što se u njoj o njemu piše. Kad su na municejpu doznali prošlih dana, da će biskup u Rim, izradio su noču spomenicu, da dozovu u pamet rimskoj kuriji tražbe i tegobe prve spomenice. Novi je spis stavljen na poštu baš onaj dan, kad je biskup u Rim odptovno. U razgovoru sa prelati i sa papom Sterk je obavjesten i o ovoj novoj spomenici; ali ponovno njemu je pošlo za rukom, da zlijenjenim dokaze, kako je tvrvenju u Trstu i Istri kriva talijanska stranka, koja bi htjela, da biskup služi njezinim stranačkim svrhama, a biskup neće. Ovako tumači vjest »Politische Correspondenz«, da je biskup sasvim opravdao sebe i uvjerio kardinale i papu, kako odgovornost za sve, što se je zbilio i zbiv, pada na življe, koji su izvan klera.

Imenovanje. Službeni list bečke vlade. priobćuje, da je ministar boguštovja i nastave imenovao g. Stjepana Križničana e. k. kotarskoga nadzornika za pučke škole u kotarih Pula, Pazin i Poreč e. k. ravnateljem ženskog učiteljska u Gorici.

Čestitka starini-pjesniku Ivanu vitezu Truskomu iz Trata. Ovdasnji naši rodoljubi, Hrvati i Slovenci, odaslali su dižnom našem starini pjesniku, Ivanu vitezu Truskomu u dne 1. t. mj. brzjavnu čestitku k njegovoj osamdesetgodinšnici.

Za družbu sv. Cirila i Metoda skupio je g. dr. Pero Magdić, odvjetnik u Varaždinu na pobudu konjaničkog častnika Stj. pl. Vučetića 11 f. 60 nrv. — Veleč. g. Eduard Grzetić u Draguču pripisao je 13 f., a darovali su veleč. gg. A. Kalac, I. Vrančić, Ed. Grzetić, I. Kynčil, I. Vrba, Maženko te g. Jos. Kraljić uz sretan put »Conte« i sretan dolazak »Markiza«.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri sabrala je nekolicina ovdasnjih Čeha prilikom razstanka sa jednim prijateljem 3 forinta. Življa braćo!

Piše nam prijatelj iz Kastavskéine. Iztiče rok izloženih listina za obćinske izbore. Roki naši svietisti obćinari imali su pogovor, i izabrali izborni odbor, te rade triezno i mirno. Mneji trče već dulje vremena, sabiraju podpise govoreć jednomu za jedno, drugomu za drugo, sabiru i novce za svoje puteve; sastaju se na Voloskom, i po manje hrpice u krahah; govore da je sve za njih, dakako u jednom mjestu dn su za nje u drugom, a u drugom da su za nje u prvom; diele već sad obćinsko imanje i obćinske časti i službe. U očuju stanovitih krugova postoji u Kastavskéini narodnostna borba. Neznaju jedni ni neće da znadu, da je u Kastavskéini samo jedna narodnost, te da u njoj ne može biti narodnostne borbe. Nesjećaju se jedni ili neće ču se sjete svih rugoba, što su jih neki svojedobno javno pisali i govorili; nesjećaju se ili neće da se sjete, kako se je jctos u jednom sastanku govorilo prevratno proti vjeri i državi. Nije i nemoze biti u Kastavskéini narodnostnih stranaka, nego je u njoj samo jedna stranka, i hrpica ljudi, proti kojim valja da se dignu svi, koji hoće, da se uzdrži red i poredak u obćini, da obćina ostane kako jest, da njoj se sačuva starina duševna i tvorna.

IV. sjednica Istarskoga sabora. Dne 2. t. mj. sastali se opet jednom talijanski zastupnici Istre u Kopru na sjednicu. Prisutnih bijaše 18 zastupnika. Galerije skoro posve prazne.

Upitan predsjednik, što je sa talijan-skim stenografom, odgovorio, da se u saboru Istre nemože govoriti nego o talijan-skim stenografih. Tim hoće reći, da za njega neobstoje vladini stenografi.

Predsjednik priobćuje, da je pozvao najprije pismeno pak brzjavno članove manjine u sabor. Ovi su jedne i druge pozvane odbili. Sabor će imati, da odluč, kako da se postupa proti njima.

Prihvaćena bijahu razna izvješća o obradnih različitih zaklada. Čita se interpelacija, koju je stavio zast. Scampicchio sa drugovi na e. k. vladu radi zapliene listova »Indipendente« i »Il Popolo

Govor

zastupnika dr. a *Dinka Trinajstića* izrečen u II. sjednici istarskoga sabora dno 18. aprila 1899.

U svojem izvješću iztaknuo je pokrajinski odbor nekoje pripreme tječke, koje su nastale kod posljednjih izbora u gradu Pazinu i Labinu, a mukom je premućao po svojem običaju ono, što se je dogodilo kod izbora u gradu Plominu. Ja neću reći, da se nije zblilo u istinu kod tih izbora u Pazinu i Labinu nekoliko neurednosti, šta nije bilo nekoliko razlika u postupku, što bi se moglo tumačiti također time, da je naš pokrajinski izborni red toliko manjkav i nejasan, da mu nitko ne zna dati u nekojih stvarkah nepobitnog tumačenja. Obzirom također na to nastali su nesporazumanci među oblastima, koje su pozvane, da sudjeluju kod izbora i poimence kod sastava izbornih listina i jer jedne obćinske oblasti tumačile su izborni red na jedan način a druge na drugi a su strane političke oblasti kolebale se amo i tamo, jer dočim su obćinske oblasti sa jedne strane u Labinu i Pazinu uvrstile u izbornu listinu one, koji su po porezu i po svojem..... (Predsjednik izpričajuju galeriji.)

Dakle, kako sam rekao, nastalo je nesporazumaka između obćinskih oblasti. Labinska i pazinska obć. oblast uvrstile su u listine sve one osobe, koje po porezu i po činu pripadaju u I. i II. izbornu tielo. Politička oblast polazila je su drugog stavišta te je uesamo pustila u izbornih listinah one osobe, koje je ona smatrala, da po svojem činu imaju pravo na glasovanje akoprem nisu bile u zadnjih obćinskih izbornih listinah, nego dupače, je i sama uvrstila nekoje takvo osobe, koje po javnom činu stiču izbornu pravo, te koje su pometajom obćinske oblasti izpuštene, jer nisu bile u zadnjih obćinskih izbornih listinah. U tomu valjda predgovornik opaža onaj vladin strancarski postupak na korist hrvatske stranke. Na njegovo umirenje prihlađujem mi, da od tih novovrstenih činovnika 7 bilo bi glasovalo za talijansku, a samo 2 za hrvatsku stranku. K tomu je ista politička oblast izpuštala izvršenje jednog činovnika u Labinu, jer se valjda bojala, da bi glasovao sa hrvatskom strankom. Usuprot tomu je ista oblast brisala u jednoj i drugoj listini one izbornike, koje su iza zadnjih obćinskih izbora po porezu stekli izbornu pravo. To je velika nepravda, koju moram ovdje iztaknuti.

U prvom redu po pravilnosti morali bi biti pozvani, da sudjeluju kod izbora oni, koji također moraju snasti terete namo koji plaćaju pokrajinske namete u činovnici, koji ne, snasaju nikakvog tereta za pokrajinu, jer ne plaćaju pokrajinskih nameta, iz pravednosti morali bi bit u obću izpuštenu iz tih listina.

Ovdje se dogodilo liš obratno, jer se pustilo činovnike i one, koji po akademikom stepenu stiču izbornu pravo, a brisalo se druge poreznike, koji bi imali pravo, da glasuju.

Između ostalih napomenut ću samo nekoliko takvih slučajeva, upozoriv prije, da je kod odnosnog izbora nadvladala talijanska stranka sa samih 15 glasova. Napomenute dakle slučajeve iz labinske izborne listine:

Izbornici: pod br. 26 Depangher dr. Carlu, pod br. 27 Luens dr. Valente, pod br. 28 Bartoli dr. Matteo i pod br. 29 Coslovich Martiuo, učitelji, nisu bili u zadnjih izbornih listinah, te njih je imala pol. oblast također brisati iz izbornih listina, ako se htjela dosljedno držati postavljenoj si načela. Brisani nisu bili, nego su također glasovali.

Načelnje opozorujem na to, da su u labinsku izbornu listinu uuešeni i pripušteni glasovanju takovi, koji ne stanuju u gradu nego u vanjštini, te u vanjštini također vrše svoje izbornu pravo. Tako izbornik pod br. 61 Lipich Giovanni stanuje u Sv. Martino, drugi pod br. 70 Paraguna Domenico je stalno nastanjen u Rahecu i vrše oba svoje izbornu pravo u vanjškom izborničtvu.

Ako se smatra kompetentni obćinsku i polit. oblast, da mogu izpravljati izborne listine, tada bi ove morale također uvaziti sve slučajeve, koji njim moraju bit do znanja, te brisati i ne pripustiti glasovanju osobe, koje su prije plaćale poreze, a sada nikakva.

Tako se iznielo na znanje također oblastim, da je u listini među izbornicima u Labinu pod br. 38 Valcich Ivan, koji je bio mesarom u Labinu, a sadu nema više mesarne, te ne plaća već nitu povuća porezu, nego se dupače preselio u Pulu.

Drugi takav slučaj je pod br. 55 Brunetti Pietro, koji je prodao svoj dućan u Labinu, te ne plaća poreza u gradu Labinu. Opažam dalje, da u listini u Labinu je bio uuešen pod br. 64 Dragonja Bernardo fu Giovanni.

To ne odgovara listinama, kako su bila sastavljene kod zadnjih izbora, jer onlje imešena izborna tvrdka glasi se i Dragogna Bernardo e Giovanni tu Giovanni.

Među tim ako se je dogodilo prama izvješću pokrajinskog odbora nekoliko neurednosti kod izbora u Pazinu i Labinu, događale su se u Plominu očite nezakonitosti, na koje bi moraju uzeti obzir državni odvjetnik u zaštitu zakona i javnog morala.

Iznjet ću samo nekoliko primjera.

Opažam, da prvi primjer bi morao također biti ustanovljen u izbornom zapisniku, jer tu si je uzela izborna komisija pravo, da preuzimlje mandat od izbornika i u ime istoga glasuje. Tonetti Teodoro fu Giuseppe, poštar u Plominu, uuešen je u izbornim listinama pod br. 15, a pristupio nije k izbornu. Komisija je izjavila, da je ovlašćena, da glasuje mjesto njega i odala svoj glas. Kad bi doista to imalo vriediti, onda ne bi trebalo, da se poziva izbornike nego bi dostajalo, da komisija sama za sve izbornike glasuje. O tom slučaju, koji kako rekoh, mora bit uuešen u izbornom zapisniku, naš pokrajinski odbor u svojem izvješću mudro štiti.

To je u istinu jedan čin, ali ima još drugih slučajeva, koje naš pokrajinski odbor ne napominje.

Kad se od nas nikoga ne pripušeća u komisije, imam pravo, da ovdje izkažem točnije, na koje naš predlog osnivamo, jer inače komisija neće znati se ravnati.

Što se dogodilo u Plominu tu vas jako boli, pa bi htjeli pokriti ove nezakonitosti, jer njih počinio valjda vašu priština.

Dakle izbornik pod br. 1 bio je uuešen u listine svećenik Don Francesco Musalin, a taj u istini nije imao pravo glasa, jer on je umirovljen, te ne bi spadno u izbornu listinu. Ipak je on bio u izbornoj komisiji glavna osoba, koji je posvjedočavao, da i mrtvaci i odsutni prisustvuju izboru uzprkos prigovaram polit. činovnika — vladinog zastupnika na te slučajeve upozorenog.

Drugi slučaj, koji ću imvesti je izbornik pod broj 4, Basadonna Giovanni jer je bio po moru ili u Meteihu, a pod br. 9 Teodoro Tonetti fu Giovanni je plovio po moru, te nisu prisustvovali izboru, a ipak su uuešeni kao da su glasovali. Bill su nadalje odsutni, i nisu pristupili k izboru, a uuešeni su kao da su glasovali: pod br. 9 Tonetti Giovanni, koji je u Americi; pod br. 16 Paškval i Ivan Baću; pod br. 17 Anton Rudan; pod br. 18 Vozilo Pebić Mate, pod br. 25 Načinović Gašpara, pod br. 28 Baharčić Mate i Donadić Antun; Vozila Piles Josip, koji je bio u Trstu; pod br. 35 Donadić Antun pok. Ivana; pod br. 44 Donadić Mate pok. Antona; pod br. 50 Baharčić Ivan pok. Antona; pod br. 11 Zagabria Anton koji je odsutan; pod br. 40 Načinović Dinko pok. Ivana, za koga je glasovao sin Dinko.

Glasovali su i mrtvi.

Tako od izbornika pod br. 31 su dvojica mrtvi.

Dakle pod broj 44 Ivan, Anton i Josip Zastović su svi tri mrtvi.

Gospodine predsjedniče, kad vi niste u stanju ovu fukaru tamo vanka izjerati, kad neznate štiti dostojanstva ovog sabora, te kada sam rušite slobodu govora, odrićem se rieči.

Sada ste slobodni!

Uzorna talijanska uprava!

Bojju 24. aprila 1899.

Ovdješnjaj talijanskoj stranki reć bi, da teče po žilah ne krv nego voda; srnana i stitlu ne pozna; obilježje je te čiele talijanske stranke u Istri, iznavež morda maleni broj onih, kojih srnani i stid. zagušuje bezsrnarnost i bezstidnost.

Hoćete li veće bezsrnarnosti? Prikazivati Mattiassieha kao golubicu bez ljage uz tolike grieha, koje je učinio, nije li to vrhume bezobzornosti i bezstidnosti? Šta zagovaraju — šta brnne takove osobe? Možda pravicu, poštenje, red, korist i napredak obćine? Ne! Ti zagovaraju krivicu, nepoštenje, nered, škodu, propast obćine. Koji pošteni žovjek da daje svoj glas takovim grabelživcem? Nijedan! Koja družba, koja oblast da podpure takovu stranku? Poštena družba, pravična oblast sjegurno ne. Datoko nam dakle kuać od takovih zagovornika! Pustimo njih, da se valjuju u blatu — u kaljuži — u griehu, a mi

si podajmo složno ruku na obranu pravice i poštenju, pa budućnost je naša! Dosta se šaralo, dosta se varalo, mazalo, krpalo, odiralno, raztresalo i griehilo u našoj obćini; tomu mora biti konac. Naše gaele bude: ljudi jezik svoj, brani ga svuda i svagdje, radi pravedno i pošteno. Doba paševanja talijanske stranke bila je dobu sčistiosti — egoizma — gdje je svaki od načelnika dalje do obćinskog pandura tražio kod obćine samo svoju korist; obćinsko dobro bilo je krava muzara, koju je svaki natezao, muzao — srkao. To lijaše bolest; takova bolest daleko od nas; nije obćinsko dobro taj za pijelince, nego za sve. Nisu to gole fraze ne, to su činjenice: dokazu zato nazivali smo već, da bi mogli i slepi pogledati — a takovih dokaza eto dalje.

BREST

g. 1896.

1. U šumi »Gospin dol« utjeralo se polak zapisnika dražbo za drva for. 251.06 n. a u dohodak uuešeno je samo f. 231.06 n. Mattiassich izjavio je na zapisniku, da neznai kako je nastala ta okolnost! Eto dokaza našej tvrdnji! Ne žudimo se, da se više njih natezalo tko da bude načelnik; kapalo je uvjek!

g. 1891.

1. Ina se izpitati obćinarno na Brestu, dali se utjeralo za drva na medji: Brest-Vepirna for. 40 ili 20.

2. Prihod lova manjka! Valjda ga nije primio! Tko će vjerovati neka vjeruje, mi ne!

g. 1892.

1. Pod br. 2. izdatka troši obćina, na tajnika za izdavanje svjedodžba popratnica za drva, dočim je tajnik dužan tu učiniti bez osobite nagrade.

2. Br. 7 i 8. izdatka ina se brisati s razloga, kako br. 1. g. 1892.

3. Manjkaju interesi zemaljskog kreditnog zavoda za Istru za II. semestar g. 1892. u iznosu od for. 250 n. Izjavio je Mattiassich, da je kamate ipak potegnuto! Liepo je to!

g. 1893.

1. Izdatci pod br. 1, 2, 4, 6 imaju se brisati kako gori pod br. 1. g. 1892. Ala su bili sparni ti naši gospodari! Mogao je tako Salara trljusiti, spasti!

2. Opet taj nesretni lov! Ala ste morao primiti puno zecova na dar, kada ste bio tako dobar sa lovecima!! Pazite, da vam ne budu sadla preseli!

g. 1894.

1. Izd. br. 6 ima se brisati kako br. 1. god. 1892.

2. Lov i opet lov!! Kamo je prihod lova?

3. Za obć. drva unišlo je poleg zapisnika dražbo for. 127.63 n. i onda for. 26. a u dohodak zapisnika uuešeno je samo for. 90.33 n. Rastumačite nam malo to! Izjavio ste na zapisniku od 5. 1. 1899., da neznate kako je nastala ta okolnost, da su valjda obć. župan i tajnik proveli krađu! Manjka dakle cielih for. 63.30 n. Ala se je muzlo!

g. 1895.

1. Izd. br. 2, 4, 5, 15. imaju se brisati kako br. 1. g. 1892.

2. Pod br. 11 izd. putujo obć. načelnik u Brest, da izruči županu dekret imenovanja te troši u tu svrhu for. 2. Zašto se nije poslalo obć. slugu pa bi se bilo potrošilo samo 30 n.? Zar je to gospodarstvo? Al da, čekala je valjda »b u k a l e t a i z e č e v i n a s n a Brestu!

3. I opet taj nesretni lov!

g. 18 6.

1. Izd. br. 5. ima se brisati, jer bijaše dužnost Salara, da uredi račune prije emigracije iz slavnog Boljuua.

POSERT

1. Izd. br. 17. ima se brisati, jer nije razvidno pošto, kod koga i zašto je bila stranka u Pazinu; na papir se daje svašta pisati!

2. Izd. br. 19. ima se brisati, jer je dužnost obć. šumara, da nadzire sjek obć. drva!

3. Načelnik se ima opravdati kamo je prihod lova sa for. 150 n.

g. 1890.

Kamo je prihod lova? Valjda ga nije opet primio!

2. Izd. br. 16. ima se stegnuti na for. 6, jer nadziratelj sjek pripada obć. šumaru a ne županu; župan si računa po 2 for. na dan, a šumar 6 i za 50 n. nadzirati!

g. 1892.

1. Izd. br. 4, 5, 12, neka povrati govoština »B e l a j e, jer je parnicu izgubila. Ina se uzebi na zapisnik upravitelju iz

Belja, je li su imenovani izdatci povračeni.

2. Izd. br. 16. ima se stegnuti od for. 21 na for. 5, jer nadziratelj obć. sjeka nije mogao više ni zaslužiti.

3. Pod br. 29, 30, 31 i 32. troši obćina za sekvestraciju drva for. 5.70. a za isto drvo utjeralo se samo for. 5.30. Krasnog li gospodarstva!

g. 1893.

1. Opet taj nesretni lov! Kamo je prihod?

2. Izd. br. 9. ima se stegnuti od for. 21 na for. 5 s razloga kako br. 2. g. 1892. Dobro je bilo onda za župane!

g. 1894.

1. Prihod lova?! Ili ste možda uzeo zeca na račun?!

g. 1895.

1. Izd. od for. 12 ima se stegnuti na for. 2 s razloga kako pod br. 1. g. 1892.

2. Izd. br. 19 ima se brisati pošto se čišćenje javnih voda ima provesti r a b o t o m.

3. Izd. br. 20 ima se brisati, pošto popravljani put spada pod por. obć. Letaj a ne Posert, te se ima pozvati M a r t i n a P u l i č a i drugove jesu li zbilja primili uvršene nadnice!

4. Izd. br. 22 ima se brisati, jer stranka pristupajući na javnu dražbu l i m i t o s o l i u Boljuuu nije zastupala interes obćine već svoj vlastiti kao natjecatelj zakupa soli. To je bilo sve po domaću, zar ne?

5. Prihod lova? Nesretni lov!

g. 1896.

1. Izd. br. 4 ima se stegnuti na for. 6, jer se moglo mjerniku u Vodnjan pisati, a ne putovati u »calcasu« po Istri!

2. Izd. 12 ima se stegnuti od f. 12 na f. 2 pošto se porez mogao izbiti postom ili po obć. glavaru a ne 6 (šest) puta u jednoj godini za to u Pazin klatiti. Oj vi uzorni gospodari! Ala ste se t r a t a l i!

3. Izd. br. 14 ima se brisati, jer bijaše dužnost Salara, da uredi račune prije odlaska.

Za danas dosta, a u jednom od budućih brojeva zaključak naših dopisa. Mattiassich imao je ići za porotnika u Rovinj, ali mu sud uztegnuo poziv!

Obćina Kastav

jedna, nerazdruživa. — Napisao obćinar Kastavski mjeseca aprila 1899. — Volosko, knjigotiskara J. Podolsak 1899.

Pod gornjim naslovom izašla je u Voloskoj tiskarni ugledna knjizica od 20 stranica, kojoj je svrha pokazati i dokazati malenomu dielu zavedenih obćinara Kastavskih, da su na krivom putu, da rađe sebi i obćini na propast dočim traže, da se drevna obćina Kastav podieli na dvie ili više nještih obćina.

Knjizica ta, krasnim i lahko razumljivim jezikom sastavljena, jest osim Uroda i Zaglarka, slededeć sadržaja: »Postanak, sastav i uređenje obćine Kastavske »Uređenje katastra god. 1819«. Odluka predstavnika obćine Kastavske 30. mare 1819.«; »Pridružene obćine«: »Što veći zakon o udružuju obćina«; »Što veći zakon o razdružuju obćina«; »Koje su dužnosti srake nještne obćine?«; »Korist i šteta diobe«; »Tko hoće dieljenje obćine Kastavske?«; »Tko neće dieljenje obćine Kastavske?« Iz te zanimive i punene knjizice pridobujemo samo »Uode« i »Zaglarka« a radi bismo i više, da nam prostor lista dopušeć. U. »Uvodu« čitamo:

»Posljednje dvie tri godine rađe njeki na sve načine o razdijeljenju obćine Kastavske. Ljude u nekih županijah nagovarava se i zavedaja svakovjako. Laže njim se, i nedopušta se, da saznanju istinu. Obćaje njim se brda i doline, a zatajuje njim se odkud dolazi težnja za dielitcom, zašto se za tim teži, i koj bi od toga imao korist. Čini se jh, da na čiste listove papira podpijuju svoja imena. Ili daju križe na podpiju njihovih imena; čini se jh podpijavati ili podržavati a da ni neznadu šta. Sabire se od njih novce, muze se iz njih kadzad i zadnji novčić, ili se jh čak čini zaduživati se. Sabranim novcem plaća se sastavljaje kojekakvih molba i spisa, ili rabe ti novi njekim ter njekim za putave u Poreč, u Pulu i drugamo. Ljude se pak vodi za nos, da se opravda potrošeni novac, i da se ga može i opet sabirati i njavati. Već od početka godinie 1897. svaki čns se javlja ili brojavkama ili pismu, ili govorom među ljudmi: sad je stvar gotova! Obćina je razdijeljena, Listina je nuša! Od godine do godine, od mjeseca do mje-